

Dr. NAGY SÁNDOR

A magyar nép kialakulásának története (2.rész)

II.

A LEGŐSIBB EMBERI NYOMOK MAGYARORSZÁG TERÜLETÉN

1964-ben az egész világot bejárta az a nem köznap híré, hogy Magyarországon, a komárommegyei Vértes-szöllős községben 400.000 éves emberi csontokat találtak egy tűzhely mellett megégett állati csontokkal és igen kezdetleges kőeszközökkel együtt. A szakemberek megállapították azt is, hogy ez az emberi lelet a legősibb Európa földjén, öregebb, mint az eddig felfedezett neandervölgyi és aurignaci leletek embermaradványai. Ez a telephely közel van a tatai Öreg-tóhoz, amelynek vizét az őskorban meleg források is táplálták. Természetesen nincs szándékomban e leletet a magyar nemzet település történetével összekapcsolni, csak arra akarom felhívni a figyelmet, hogy ott nemcsak egy ember tanyázott, mert az emberi életet fenyegető sok veszély közepette abban az időben az emberek csoportosan jártak, hogy élelmüket megszerezhessék és magukat pedig megvédelmezhessék. Azonkívül a vértesszöllősi terepről alkalmasabb emberi tartózkodási hely több is volt a Kárpátmedencében, pld. a budai és egyéb hőforrások környékén. Innen ugyancsak az Átalér mellett a második falu Környe, ahol meg egy 3000 éves fémöntöde maradványát találták meg a tatai múzeum emberei. Az előkerült leletek szerint nemcsak rezet, hanem bronzot is öntöttek ott. Ahol fémöntöde volt, ott fémbányászoknak is kellett lenniük fémiparosokkal együtt, akik készítményeiket már egy igényesebb fogyasztóközönségnek adták el élelem és egyéb közszükségleti tárgyakért. Ott tehát már földművelésnek és állattenyésztésnek is kellett lennie az ezekkel foglalkozó lakossággal együtt. Nálunk a rézkor kezdetét Kr. e. a III. évezred kezdetére állapítják meg és tartott 1800-ig Kr. e. Azután következett a bronzkor és tartott 1000-ig, Kr. e. Ezt váltotta fel azután a vaskor. Környétől északra az Átalérnek a Dunába ömléséhez közel van Neszmély község, ahol egy 2800-3000 év közötti urnatemetőmaradványai kerültek elő. 10 Urnában természetesen csak úgy lehetett temetkezni, hogy a halott testét előbb elhamvasztották. Az urnákat szorosan lezárták, nehogy babonás hitük szerint a meghaltak lelkei kijöhessenek az élők háborgatni. Találtak ott olyan urnákat is, amelyeknek a nyakán körben három lyuk volt. Ezek az úgynevezett léleklyukas urnák azt a célt szolgálták, hogy a lélek ki-be járhatson az urnából, s hogy megnyugodjék, még enni és innivalót is tettek a sírjába. A Neszmély melletti Süttön ugyane korból szintén találtak egy urnatemetőt. De nem messze oda a veszprémmegyei Várpalota Fürdőút nevű patakja mellett egy 7-8000 éves emberi lakótelepre akadtak a veszprémi múzeum emberei. Ez pedig annak a bizonyítéka, hogy a vidék már a korai, vagyis a csiszolatlan kőkorszakban is emberlakta hely volt. Várpalota a nagykiterjedésű Bakony erdőség szélén van. Az ott talált ősi telep lakói még halász, vadász, vadgyümölcsöt és magvakat gyűjtögető és ezekből táplálkozó nép volt. Sok urnásír került napfényre a régi Dunapentele, a mai Dunaújváros környékén a Kr. e. az első és negyedik évezredek közötti időből. Különösen említésre méltó e tekintetben a „Kosziderpadlás” nevű magas domb a Duna partján. Itt még a korai kőkorszaki embernek a nyomát is megtalálták. Hogy pedig mily sűrűn lakott hely lehetett ez már az ősidőben, következtethető abból a tényből, hogy a Kosziderdomb és a gyár közötti területen körülbelül 40 hold földet magában foglaló temetőt találtak. Igaz, hogy e temető ily nagymérvű kiterjedésének korát nem tudjuk meghatározni. De arra mindenesetre bizonyíték, hogy az ilyen nagy területű te-

metőkörül sok embernek kellett laknia, ha nem is egy időben. De hasonlóan népes települések nyomai kerültek elő a Táborszálláson, a Rácdombon és a Pipacsdűlőben is. Ez utóbbiban eddig már nagyon sok bronzkori sírt ástak ki. Pentele nem ősi neve a településnek, mert Pantaleon görög származású keresztény vértanú nevéből származik, aki az ott levő görög apácák templomának védszentje volt. Ez az apácakolostor pedig a Veszprém völgyi görög apácakolostorhoz tartozott, amelyet Szent István bőségesen megajándékozott földi javakkal. A neki ajándékozott falvak közül kettő, Szántó és Ompod Pentele 11 szomszédságában voltak. Szántó sumir nyelven szontu, Ompod (Em-pa-d) pedig asszonyfejet, vagy főnököt jelent. Az ősi telephely a Kosziderdomb volt, amelynek a neve szintén a sumir nyelvből elemezhető ki. Kaszudar – város-vízmagas, vagyis magas vízi város. Neszmély is sumir nevű hely: Na-szu-mel – nagy-vízmély, vagyis mély nagy víz, mert hiszen névadó a Duna. Ugyancsak sumir eredetű szó Környe is: ker-na – körnagy, vagyis nagy kör, nagy területű település. **Tehát ez a sűrű lakosságú vidék már a réz és bronzkorszakban sumir eredetű telepések otthona volt, mert csak ezek adhattak sumir nevet ősi otthonaiknak.** Koszider a rómaiak Intercisanak nevezték el és tekintettel a telep fontosságára, egy kohors római katonát helyeztek oda. Ezt azért érdekes megjegyezni, mert ez a tizedik római légiónak volt az egyik osztálya s a légio legénységének származási és utánpótlási helye Szíriának Emese nevű városa volt. Ez arról nevezetes, hogy a sumirok szétszóródás a előtt már sumir-rokon nép lakta a szomszédos Emattal együtt. Éme a sumir nyelvben tápláló anyát jelentett, mint a mi emese szavunk is. Emat jelentése: táplálék. E szó lerövidítve a magyar ét, étel, étkezni szavunkban maradt meg. Ezekről északra nem messze volt ugyancsak Szíriában egy Árpád nevű város, a tengerparton pedig egy Arad nevű városállam. **Ezek a helynevek mind hangosan hirdetik, hogy a Kárpátmedence telepesei az ókori világ mely részéről indultak el új hazát keresni.** De térjünk vissza még Dunapentelehez, mert annak szomszédságában van egy Nagyperkáta nevű község is, ahol egy ősi földvár alapjait tárták fel a kutatók ásói, közben Kr. e. az 1800 körüli időből gazdag bronzleleteket találtak. De a szakemberek még azt is megállapították, hogy a lakosság ott már földműveléssel foglalkozott. Ugyanezt állapították meg egy Buda környéki faluról, Budakalásziról is. Itt egy 4000 éves agyagszekér került elő egy homokbányából, emberi csontokkal együtt. A szekér tulajdonképpen egy agyagból szekérformára alakított ivóedény. Ennek a rendeltetése az lett volna, hogy a halott lelkét a hosszú túlvilági úton vízzel ellássa. Érdekesebb az, hogy a budakalászi szekérformájú ivópohárhoz hasonló találtak a sumirok ősi városának, a mezopotámiai Urnak a királysírjaiban is körülbelül a

ivóedény, mert azt pótolhatta volna egy egyszerű ivó bögre is. A szekérforma tehát azt bizonyítja, hogy az a nép akkor már ismerte és használta is a négykerekű szekeret, mint járművet. De a legérdekesebb az, hogy a budakalászi szekérformájú ivópohárhoz hasonló találtak a sumirok ősi városának, a mezopotámiai Urnak a királysírjaiban is körülbelül a

Kr. e. III. évezredből. Ennek a városnak az alapítása pedig körülbelül három és félezer esztendőre megy vissza Kr. e. A kocsis a legősibb földművelő népnek, a sumirnak a találmánya. A legrégebbi formája a kétkerekű volt, amelyet a sumirok „gig”-nek neveztek. De ugyanígy hívták gyermekkoromban mifelénk Győr- Tolna- és Baranyamegyében is az olyan kétkerekűfutókocsit, amelyet két rúd között egy ló húzott. Ez sem lehet véletlen. A kétkerekű gigből az idők folyamán négykerekű gigir, szigir, szekér lett. Hazánk földjére tehát a kocsit azok vitték, akik

sumir földről kivándorolni kényszerültek. Felrakták a cók-mókot szekérre, tevére, vagy lóra, és mentek világgá új otthon keresni. A baranyamegyei Nagyvárad, vagy másképp Pécsvárad nevű községben 4000 éves kő- és rézkorszaki falu maradványai kerültek elő. A leletek azt bizonyítják, hogy a későbbi bronz, hallstadi, lataine, római és magyar korszakban is állandóan lakott hely volt. Fontos központi hely lehetett, mert Szent István 1015-ben egy nagy bencés kolostort építtetett oda és 41 faluból összesen 1107 rabszolgacsaládot adott a bencéseknek. Közülük 40 család volt a szőlőműves (Fej. 1. 291). A szőlőművelés, a borszűrés már fejlettebb fokú földművelés volt. A sumirok a szőlő nedvét „sahtu”-val nyomták ki, s a mai magyar ugyancsak satuval végzi ezt a munkát. Hasonló volt a népesedési helyzet az Alföldön is. Így a csongrád-megyei Szegvár község határában egy kőkorszaki falunak a nyomaira bukkantak. Ennek a korát a szegedi múzeum emberei körülbelül 4500 évre becsülik. Szegvár és Szentés között az országúthoz közel öt egymás mellé rakott hatalmas földhalom található. Ezek korát nagyon nehéz megállapítani, de mindenesetre emberi kezek hordták össze azt a temérdek földet még az ősidőben a Tisza áradásai, meg ember- és állatellenségek ellen. Az is bizonyos, hogy sok embernek lehetett az közös munkája. Az ott talált leletek a korai kőkorszakra mutatnak. Ottlétemkor azon csodálkoztam leginkább, hogy azt a temérdek földet a kőkorszaki gyarló eszközökkel hogyan áshatták ki és hordhatták össze? Azután arra a gondolatra jutottam, hogy a faeszközöket kővel bizonyára előbb tud-

előbb tudták csiszolni, mint a követ. Tehát a kőkorszak előtt egy fakorszaknak is kellett lennie. De ezek az eszközök elkorhadtak s így a tudósok erre nem jöhettek rá. Óthalomtól délre a Tisza és a Maros összefolyásának szögletében van egy Lebő nevű dűlő, Tápé község határában. A természettől jól védett helyez, éppen azért nagyon alkalmas volt már a korai kőkorszaki ember letelepedésére. Ennek bizonyossága az egymásra rakodott rétegek sokasága és az ezekből előkerült eszközök. Kőszerszámaikat obsidiánból pattintották. Ez a kő éppoly rétegezett, mint a kovakő, de fekete színű és fenn a tokaji hegyekben található. Tehát ezért a kőért elég messze kellett vándorolni a Tiszán fölfelé. Virágzó földművelésük is volt már a rézkorszak elején. A gabonát nagy cserépedényekben tárolták, megtalálták ezek darabjait és malomköveket is. Az altalaj rétegei azt mutatják, hogy sokszor leégtek a telep nádkunyhói. Erre utal a sumir neve is A sumir „lag” a mai nyelvünkön láng lett, lag-bő, vagyis lángbő, vagyis nagy láng. Ennyit jelent a Lebő név. Tápé község neve pedig a sumir tapu, a mai társ szóból eredhet. Ettől a vidéktől délre, Zenta mellett találtak a régészek ásói egy 4000 évesnél idősebb emberi telephelyet. Egy temetőből kiásott tárgyak bizonyossága szerint a **kőkorszak végén és a rézkorszak elején laktak itt azok az emberek, akiknek megmaradt koponyáik kerekded és rövid formát mutatnak.** Ez viszont azt bizonyítja, hogy azok az őstelepések a mai magyar fajtaéhoz tartoztak. Folytathatnám még a múzeumok anyagának és bizonyosságainak felsorolását, mert annak idején minden valamire való múzeumnak leletanyagát tanulmányoztam, kivéve a megszállt területeket. De ezeken is hasonló volt a népesedési helyzet. Az ősembernek a földből előkerült eszközei többet és igazabban beszélnek a régmúlt időről, mint a könyvek betűi. A könyvek pld. egyöntetűen azt mondják, hogy Magyarországon területén a honfoglaláskor csak gyérszámú szláv és avar maradványok lézengtek. A sírok pedig azt bizonyítják, hogy már a korai kőkorszak idején is laktak hazánk földjén emberek, de a réz és bronzkorszakban már ezek száma a természet rendje szerint megnövekedett. **Semmi esetre sem lehetett gyéresebb a Kárpát-medence lakossága, mint a környező és árja népektől lakott föld, mert akkor azok nem észak felé, hanem délre és kelemesebb éghajlatú Kárpát-medencébe húzódtak volna!** Azt hiszem, hogy ehhez a megállapításhoz nem férhet semmi kétség. Ha tehát a réz- és bronzkorszakban már, ha elszórtan is, népes telepek voltak Magyarországon földjén, akkor a 3000 év múlva bekövetkező honfoglalás idején már eléggé sűrű lakossággal kell számolnunk.

(folytatjuk)